

Öppet brev angående forskningsantologin “Pedagogik för kulturskolan”

Under hösten 2024 träffades företrädare för kulturskolorna i Norr- och Västerbotten för att diskutera boken “Pedagogik för kulturskolan” (Lindgren, M., & Söderman, J. (red.) Studentlitteratur 2024).

Antologin är en av de första böcker som öppet går in för att definiera vad den svenska kulturskolan är. Av det skälet vill vi lyfta synpunkter och tankar som kommit upp under samtalet och i de efterföljande skriftliga inspel som inkommit. Vi önskar med detta öppna brev få en dialog kring bokens innehåll och de definitioner som formuleras i forskningsantologin.

I inledningen av boken statuerar redaktörerna sin syn på kulturskolan. I boken menar redaktörerna:

1. Att samarbete med grund- och gymnasieskolan kan skymma sikten för kulturskolans egenvärde
2. Att det finns få likheter mellan kulturskolan och den obligatoriska skolan
3. Att avsaknaden av nationella styrdokument är en styrka
4. Att kulturskolan behöver avlägsna användandet av termer som skola, elever, lärare och lektioner.

För många av våra samtalsdeltagare stämmer denna bild inte överens med aktuell verklighet och vardag. Under samtalet framkom synpunkter på att bokens sätt att resonera kring begrepp och definitioner av kulturskolan gör att synen på verksamheten förändras till att bli föreningsliknande där kraven på pedagogisk utbildning och konstnärlig kompetens hos undervisande lärare blir godtyckliga. Vi befärar att detta bidrar till en kraftig statussänkning av verksamheten vilket gör det svårare att motivera kulturskolans egenvärde.

Vi ser att det finns olikheter mellan kulturskolan och grundskolan, precis som det också finns olikheter mellan gymnasieskolan och förskolan eller mellan andra skolformer. Det som förenar kulturskolan med övriga skolformer är att det handlar om en huvudsakligen skattefinansierad verksamhet, baserad på att främja barns och elevers utveckling och lärande, att ge livslång lust att lära, att barn och elever ska ges stöd och att hänsyn ska tas till olika behov, samt att verksamheten baseras på och ska förankra demokratiska värderingar. Ovan refererade text från skollagen (kap. 1 §4) anger syftet med utbildning i Sverige. Det finns många skillnader mellan olika former av skolor, men framför allt finns det många likheter mellan kulturskolan och andra skolformer som alla förenas under det övergripande utbildningsparaplyet. Vi anser att kulturskolans identitet, särart och angelägenhet stärks av att tillskrivas en plats på nationell nivå. Redaktörernas förslag att avknoppa kulturskolan från utbildningsfältet och den nationella nivån skulle bidra till att kulturskolan förpassas till att endast bli lokala angelägenheter på godtycklig grund.

Vi anser vidare att talet om att byta språkbruk från lärare till pedagoger, fritidsledare eller annat, är en avprofessionalisering av en yrkeskår som i hög utsträckning har en lärarexamen. Medan lärare är en professionsbaserad yrkestitel, kopplad till en gedigen utbildning, är pedagog ett betydligt bredare begrepp som inte är kopplat till en specifik examen. Majoriteten av personalen i kulturskolan idag har en fullödig lärarutbildning (4-5 år) baserad på höga kunskaper inom såväl ämne som pedagogik. Tvärtemot bokens inledning tror vi att det är viktigt för barn och unga att möta lärarutbildad personal i kulturskolan. Detta för att säkerställa ämnesmässiga och konstnärliga kunskaper samt pedagogisk behörighet för att kunna möta alla barn och unga. Lärarutbildad personal garanterar kunskaper i demokratiska värdegrundsfrågor och därigenom kan kulturskolan verka för alla barn och ungas rätt att delta i kulturaktiviteter i enlighet med Barnkonventionens artikel 31. Istället för att övergå till att tala om pedagoger och aktiva kulturutövare, skulle vi vilja stärka talet om lärare genom att en särskild kulturskollärarexamen införs. Här menar vi en specifik lärarutbildning för kulturskolans

behov som bör finnas vid sidan om andra lärarexamina som grundlärare, ämneslärare, yrkeslärare och förskollärare.

Den svenska kulturskolan har en egen identitet - en särart - som genom att erkännas och beskrivas skulle gagna och stärka de lokala kulturskolornas förutsättningar att utvecklas. Ett alternativt synsätt till bokens budskap är att kulturskolans egenvärde skulle stärkas av att bli en nationell angelägenhet statuerad i styrande dokument. Sveriges Kulturskoleråd driver frågan om lagstiftning sedan många år, vilket i hög grad handlar om vad som ska känneteckna den svenska kulturskolans särart och dess betydelse i samhället.

Tillgängligheten till kulturskolan, inte minst i glesbygd, är ofta beroende av en utvecklad samverkan med skolan. Därför ser vi inte att tankarna om att kulturskolan bör fjärma sig från skolan skulle gynna barn och unga - snarare tvärtom.

Denna bok är den senaste i ämnet och används bland annat i kurser inom Kulturskolelivet. Boken bidrar således till att skapa bilden av och normen för den svenska kulturskolan. Vi har också förstått att ytterligare en bok ska skrivas i ämnet. Inför nästa bok efterlyser vi att en dialog med företrädare för kulturskolan genomförs.

Slutligen vill vi betona att boken, och dess medförfattare, bidrar med många pedagogiska förtjänster till gagn för den pedagogiska utvecklingen inom kulturskolan. Våra synpunkter riktar sig mot bokens normerande åsikter om kulturskolans identitet och styrning.

Norrbotten och Västerbotten den 21 november 2024

Anna-Karin Hagström, kulturskolesamordnare Norrbotten
Christer Olofsson, kulturskolesamordnare Västerbotten
Paula Pleje, kulturskolesamordnare Västerbotten